

Лекція № 1

Тема лекції: Психологічна експертиза в підприємницькій діяльності

План лекції

1. Підприємницька діяльність як сфера діяльності.
2. Психологічна експертиза як вид дослідження.
3. Специфіка діяльності психолога при експертизі підприємницької діяльності.

Питання 1.

Підприємництво, підприємницька діяльність — самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність із метою досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку.

В Україні поняття «бізнес» і «підприємництво» сприймаються як слова-синоніми. Сутністю підприємництва є знаходження і апробація чогось нового, того, чого не було раніше в структурі виробництва, в соціумі чи суспільстві.

У західних країнах підприємництво розглядається як особливий тип господарювання, в основі якого — пошук нових можливостей виробництва товарів і послуг на основі інновацій та уміння залучення ресурсів із найрізноманітніших джерел.

Підприємництво як економічна категорія — є особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємець, який раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організує і керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу».

Основними ознаками підприємництва є: самостійність, відповідальність за прийняття рішень, їх наслідки, ризик, ініціативність, активний пошук нових, оригінальних рішень, орієнтація на досягнення комерційного успіху, прагнення до збільшення прибутків тощо

Підприємництво є проявом науково-технічної, економічної (комерційної), організаційної творчості і новаторства.

Принципи підприємництва:

- вільний вибір видів діяльності;
- залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян;
- самостійне формування програм діяльності та вибір постачальників і споживачів виробленої продукції, встановлення цін відповідно до законодавства;
- вільний найм працівників;
- залучення матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших ресурсів, використання яких не заборонено або не обмежено законодавством;
- вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, встановлених законодавством;
- самостійне здійснення підприємцем-юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності, використання будь-яким підприємцем частки валютної виручки, що йому належить, на власний розсуд.

Питання 2.

Психологічна експертиза — один з найскладніших за змістом та технікою напрямів діяльності психолога, тому що основні проблеми та галузі, які потребують психологічних експертиз суттєво відрізняються одна від одної. Крім того, психологічна експертиза висуває специфічні підвищені вимоги до особистісних, моральних якостей психолога, рівня його професійної компетентності.

Психологічна експертиза –це спеціалізований вид психологічного дослідження, який проводиться психологом-експертом або групою психологів- експертів для аналізу та оцінки психічних явищ на основі експертного критерію.

Експертизу проводить експерт – досвідчена і компетентна в конкретній області особа, що володіє спеціальними знаннями, як правило, незалежна від замовника експертизи. Експертиза – порівняно нове явище, яке користується великим попитом в різних областях практики та суспільного життя.

Експертиза як вид діяльності психолога відрізняється від консультування, діагностички наукового дослідження. Експертиза відрізняється від наукового дослідження тим, що має дати результат (експертний висновок), корисний не “взагалі”, в невизначеному майбутньому, а такий, що мінімізує ризик прийняття хибного рішення в певній ситуації і в певний час. Тому експерт має підготувати і подати особі, яка приймає рішення до визначеного терміну матеріал з інформацією, яку ця особа, як правило, самостійно отримати не може.

На даному етапі не існує однозначної систематизації експертної методології, що описана в професійних виданнях. Статус психологічної експертизи, її правове та нормативне врегулювання є невизначеними, а щодо експертизи позасудового характеру - практично повністю відсутніми. Така ситуація призводить до того, що замовники експертиз не мають критеріїв вибору експертів і оцінки наданих експертиз. Самі експерти, що беруться за експертні завдання, також не опираються на визнану й усталену методологію.

Питання 3.

Специфіка діяльності психолога при експертизі підприємницької діяльності пояснюється за рахунок необхідності поєднання компетенцій щодо ПЕ як виду дослідження та розуміння експертом закономірностей функціонування підприємництва як виду діяльності в цілому та з врахуванням його специфіки розвитку в українській економіці.

Основні напрямки проведення ПЕ підприємницької діяльності:

1. ПЕ професійного важливих характеристик та компетенцій підприємця
2. ПЕ професійного важливих характеристик та компетенцій найманого персоналу
3. ПЕ професійної взаємодії підприємця та персоналу, персоналу в межах організації